

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 70/2022-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a zo sudcov Libora Duľu a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľov [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 186/2022, [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 205/2022, [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 215/2022, [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 223/2022, [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 226/2022, [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 242/2022, [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 261/2022 a [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] vedenej pod sp. zn. Rvp 279/2022, zastúpených advokátskou kanceláriou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s. r. o., Hrnčiarska 29, Košice, IČO 50 453 785, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Lenárt, proti postupu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžrk 3/2020 takto

r o z h o d o l :

1. Veci vedené na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 186/2022, sp. zn. Rvp 205/2022, sp. zn. Rvp 215/2022, sp. zn. Rvp 223/2022, sp. zn. Rvp 226/2022, sp. zn. Rvp 242/2022, sp. zn. Rvp 261/2022 a sp. zn. Rvp 279/2022 **s p á j a** na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 186/2022.
2. Výrok o spojení vecí nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.
3. Ústavné sťažnosti **o d m i e t a**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie ústavných sťažností sťažovateľov

1. Ústavnému súdu boli 24. januára 2022 doručené ústavné sťažnosti sťažovateľov označených v záhlaví tohto rozhodnutia, ktorými namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) a postupom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) v konaní vedenom pod identickou spisovou značkou 10 Sžrk 3/2020 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovatelia navrhujú priznať každému z nich finančné zadosťučinenie vo výške 4 000 eur a trovy právneho zastúpenia.

2. Sťažovatelia v ústavných sťažnostiach (ktoré sú obsahovo identické) uviedli, že sa v zmysle § 32 ods. 3 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) stali účastníkmi konania v právnej veci žalobcov 1. Slovenského pozemkového fondu, Búdková 36, Bratislava, IČO 17 335 345 (ďalej len „SPF“), 2. Slovenskej republiky v zastúpení SPF, 3. ██████████ v zastúpení SPF, 4. ██████████ v zastúpení SPF, 5. ██████████ v zastúpení SPF, 6. ██████████ v zastúpení SPF a žalovaného Okresného úradu Košice, odboru opravných prostriedkov, Komenského 52, Košice, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. OÚ-KE-OOP4-2016/033634/Nan z 5. augusta 2016, ktorým potvrdil rozhodnutie Okresného úradu Košice, pozemkového a lesného odboru č. OÚ-KE-PLO-2016/004378-207-Pr. z 12. júla 2016, ktorým podľa § 16 ods. 1 zákona č. 64/1997 Z. z. o užívaní pozemkov v zriadených záhradkových osadách a vyporiadaní vlastníctva k nim v znení neskorších predpisov schválil vykonanie projektu pozemkových úprav na vyporiadanie vlastníctva pozemkov v záhradkovej osade ZO SZZ 32-49 Ludvíkov Dvor Konopné.

3. Konanie bolo vedené Krajským súdom v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 7 S 87/2016 a začalo na základe správnej žaloby podanej 19. augusta 2016. Vo veci bolo meritórne rozhodnuté rozsudkom z 5. februára 2020, ktorý nadobudol právoplatnosť 26. marca 2020. Proti rozsudku krajského súdu č. k. 7 S 87/2016 z 5. februára 2020 podal žalobca kasačnú sťažnosť, o ktorej bol príslušný pôvodne rozhodnúť najvyšší súd. Z dôvodu zriadenia najvyššieho správneho súdu (s účinnosťou od 1. augusta 2021) vo veci koná a rozhoduje najvyšší správny súd. Kasačná sťažnosť bola sťažovateľom doručená na vyjadrenie 12. mája 2020.

4. Sťažovatelia vo všetkých ústavných sťažnostiach zhodne namietajú, že v napadnutom konaní o kasačnej sťažnosti vedenom najprv najvyšším súdom a aktuálne najvyšším správnym súdom dochádza k zbytočným prietahom. Napadnuté konanie o kasačnej sťažnosti trvá 20 mesiacov ku dňu podania ústavných sťažností a vo veci nebol vykonaný žiaden procesný úkon.

II. Spojenie vecí

5. Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) nemá osobitné ustanovenie o postupe pri spojení vecí na spoločné konanie, avšak v súlade s § 62 zákona o ústavnom súde o primeranom použití Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) možno v konaní o sťažnosti (čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde) použiť na prípadné spojenie vecí primerane § 166 ods. 1 CSP.

6. Podľa čl. II bodu 10 Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 o spojení vecí patriacich do pôsobnosti senátov ústavného súdu, ktoré spolu skutkovo alebo právne (z hľadiska predmetu konania) súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov, rozhoduje príslušný senát ústavného súdu určený podľa bodu 5, a to na návrh sudcu spravodajcu vo veci, ktorej spojenie s inou vecou sa navrhuje.

7. Z ústavných sťažností vedených pod sp. zn. Rvp 186/2022, sp. zn. Rvp 205/2022, sp. zn. Rvp 215/2022, sp. zn. Rvp 223/2022, sp. zn. Rvp 226/2022, sp. zn. Rvp 242/2022, sp. zn. Rvp 261/2022 a sp. zn. Rvp 279/2022 vyplýva, že sa týkajú rovnakých porušovateľov, sťažovatelia namietajú porušenie toho istého základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru postupom najvyššieho súdu a najvyššieho správneho súdu v identickom napadnutom konaní.

8. S prihliadnutím na totožnosť označených porušovateľov, totožnosť napadnutého konania, podstatu ústavných sťažností sťažovateľov a ich právnu a skutkovú súvislosť ústavný súd v záujme hospodárnosti konania podľa § 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 166 ods. 1 CSP rozhodol o spojení týchto vecí na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. Rvp 186/2022 (bod 1 výroku tohto uznesenia).

9. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

10. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že výrok uznesenia o spojení vecí na spoločné konanie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

III. Argumentácia sťažovateľov

11. Sťažovatelia tvrdia, že konanie o kasačnej sťažnosti je vedené už 20 mesiacov, konajúci všeobecný súd je vo veci nečinný, pričom upriamujú pozornosť aj na konanie vedené pred krajským súdom začaté v roku 2016, celková doba konania už predstavuje 5 rokov a 5 mesiacov.

12. Z hľadiska troch kritérií, ktoré ústavný súd posudzuje pri skúmaní, či došlo v napadnutom súdnom konaní k zbytočným priet'ahom, s'ťažovatelia uvádzajú, že napadnuté konanie nie je zvlášť zložit' po právnej ani po skutkovej stránke, rovnako s'ťažovatelia svojím správaním podľa ich názoru nijako neprispeli k dĺžke napadnutého konania. K samotnému postupu súdu s'ťažovatelia poukazujú na obranu okresného súdu (zrejme krajského súdu konajúceho o správnej žalobe, pozn.), že k zbytočným priet'ahom v konaní pred krajským súdom malo dôjsť v dôsledku nadmernej zaťaženia konajúceho súdu, čo v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (I. ÚS 300/2021, I. ÚS 3/2020, I. ÚS 363/2020) nemôže byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a v konečnom dôsledku nezbavuje štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné priet'ahy v súdnom konaní.

13. S'ťažovatelia uvádzajú, že konanie pred krajským súdom už bolo predmetom posúdenia ústavného súdu, ktorý vyslovil porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote, ale s'ťažovateľom nepriznal žiadne finančné zadosťučinenie. Uvedené ich vedie k záveru, že o to väčšiu ujmu aktuálne pociťujú. V konaní pred krajským súdom, ako aj v napadnutom konaní je ohrozené ich základné právo vlastníť majetok a s majetkom nakladať, ich právna neistota trvá už od roku 2016, teda viac ako 5 rokov.

14. Výšku primeraného finančného zadosťučinenia s'ťažovatelia odvodzujú od nečinnosti porušovateľov trvajúcej už 20 mesiacov, pričom za každý mesiac nečinnosti požadujú sumu 100 eur, čo spolu činí sumu 2 000 eur, ktorej vyplatenia sa domáhajú jednotlivo od najvyššieho súdu, ako aj najvyššieho správneho súdu pre každého zo s'ťažovateľov.

IV.

Predbežné prerokovanie ústavných s'ťažností

15. Podstatou podaných ústavných s'ťažností je s'ťažovateľmi namietané porušenie ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v dôsledku nečinnosti najvyššieho súdu, ako aj najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní o kasačnej s'ťažnosti.

16. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

17. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložit' veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre

sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, II. ÚS 146/2012). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

18. Ústavný súd opakuje, že postup krajského súdu v konaní o žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu vedenom pod sp. zn. 7 S 87/2016 bol predmetom prieskumu ústavného súdu, ktorý nálezom č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020 vyslovil porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote všetkých sťažovateľov (98 fyzických osôb), medzi ktorých patria aj sťažovatelia, pričom zistil a konštatoval nečinnosť krajského súdu trvajúcu 3 roky.

19. V tomto konaní pred ústavným súdom je predmetom prieskumu výlučne konanie najvyššieho súdu, resp. najvyššieho správneho súdu o kasačnej sťažnosti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu vydanému v už preskúmanom konaní sp. zn. 7 S 87/2016.

20. Z hľadiska vecnej súvislosti napadnutého konania a konania vedeného krajským súdom sa ústavný súd stotožňuje so závermi vyslovenými v náleze č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020 vo vzťahu ku skutkovej a k právnej zložitosti veci. Po právnej stránke ide o štandardnú agendu rozhodovania správnych súdov, istú mieru skutkovej zložitosti možno akceptovať z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania (porov. III. ÚS 209/2020, ods. 25).

21. Sťažovatelia poukazujú na to, že predmetné konanie sa dotýka ich majetkových práv, konkrétne vlastníckeho práva, čo by malo signalizovať vyššiu mieru dôležitosti napadnutého konania. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že preskúmané rozhodnutie správneho orgánu sa týka ich majetkového substrátu, ide o ich vlastnícke právo k nehnuteľnostiam v záhradkárskej oblasti, čo z pohľadu ústavného súdu nie je typ konania, kde je potrebné postupovať s osobitnou rýchlosťou, ako napríklad v poručenskej agende, pracovnoprávných vzťahoch, prípadne pri ohrození vlastníckeho práva k nehnuteľnosti určenej na bývanie.

22. Z hľadiska správania účastníkov konania nič nenasvedčuje tomu, že by sťažovatelia svojím správaním prispeli k dĺžke napadnutého konania. Vychádzajúc z podanej ústavnej sťažnosti, je zrejmé, že kasačná sťažnosť žalobcu z 22. apríla 2020 bola sťažovateľom krajským súdom doručená 12. mája 2020 a sťažovatelia sa k nej aj v stanovenej lehote vyjadрили.

23. Pri posudzovaní postupu všeobecného súdu je potrebné osobitne zhodnotiť postup najvyššieho súdu a postup najvyššieho správneho súdu. Najvyšší správny súd bol zriadený ústavným zákonom č. 422/2020 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších predpisov, k 1. januáru 2021 so začiatkom výkonu svojej činnosti od 1. augusta 2021. Najvyšší správny súd prevzal rozhodovaciu agendu patriacu najvyššiemu súdu vo veciach správnych ako jeho právny nástupca, čím došlo k prechodu výkonu súdnictva v správnej agende. Za prípadné prietahy v konaní, ktoré vznikli počas konania pred najvyšším súdom, t. j. pred zriadením najvyššieho správneho súdu, už zodpovedá najvyšší správny súd ako orgán verejnej moci aktuálne príslušný vo veci konať a rozhodnúť.

24. Keďže najvyšší súd nemôže byť porušovateľom označených práv, je potrebné vo vzťahu k nemu vysloviť zjavnú neopodstatnenosť podanej ústavnej sťažnosti v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

25. Ústavný súd dopytom na najvyššom správnom súde zistil, že súdny spis bol na rozhodnutie najvyššiemu súdu predložený 15. júna 2020. V súvislosti so zriadením najvyššieho správneho súdu prešla rozhodovacia právomoc v prejednávanej veci na tento novozriadený súd, vec bola pridelená senátu 4S a sudkyňi spravodajkyňi JUDr. Zuzane Mališovej.

26. Celkovo ku dňu podania ústavnej sťažnosti napadnuté konanie o kasačnej sťažnosti trvá jeden rok a 7 mesiacov, pričom ústavný súd prihliada aj na závery nálezu č. k. III. ÚS 209/2020-112 z 20. októbra 2020, kde neprimeraná dĺžka konania pred krajským súdom bola sťažovateľom kompenzovaná jednak vyslovením porušenia nimi označených práv, ako aj priznaním náhrady trov konania, čo v sebe implicitne zahŕňa aj satisfakčný prvok (III. ÚS 95/2021, IV. ÚS 319/2021).

27. Na tomto mieste ústavný súd poukazuje aj na samotnú povahu napadnutého konania. Najvyšší správny súd ako súd kasačný preskúmava právoplatné rozhodnutie krajského súdu na základe podanej kasačnej sťažnosti v intenciách kasačných dôvodov a robí tak na základe skutočností, ktoré boli zistené a preukázané nielen v správnom súdnom konaní, ale i v konaní administratívnom, čo znamená, že svoj prieskum zameriava aj na konanie, ktoré napadnutému rozhodnutiu predchádzalo. Z uvedeného teda priamo vyplýva zvýšená faktická a časová náročnosť, ktorá bola preukázaná aj v konkrétnom prípade sťažovateľov (bod 20 tohto rozhodnutia). Ako podstatné ku kasačnému konaniu treba uviesť aj to, že primárnou úlohou najvyššieho súdu, a teda aj najvyššieho správneho súdu ako najvyšších súdnych autorít v krajine (spolu s ústavným súdom z hľadiska jeho postavenia mimo sústavy všeobecných súdov) pri rozhodovaní o kasačnej sťažnosti ako mimoriadnom opravnom prostriedku je v zmysle v čl. 2 ods. 2 CSP (v danej veci v spojení s § 5 ods. 1 SSP) legitímne očakávanie každého účastníka konania, že jeho vec bude rozhodnutá v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít a ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj podľa stavu, v ktorom každý účastník konania môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Z miesta, ktoré zastáva najvyšší súd a od 1. augusta 2021 aj najvyšší správny súd v hierarchii všeobecných súdov, by malo vyplývať, že i najvyšší správny súd rozhoduje iba v najzásadnejších, spoločensky najvýznamnejších a právne najnáročnejších prípadoch, čo tiež môže znamenať, že aj časový rámeč, ktorý najvyšší správny súd na vydanie rozhodnutia potrebuje, má zodpovedať významu jeho rozhodovania.

28. Dĺžka kasačného konania, ktoré stále prebieha, môže hraničiť s požiadavkou primeranosti. Ústavný súd však zohľadnil špecifiká napadnutého konania, a to vyšší počet účastníkov konania, čo sa odráža v skutkovej zložitosti veci, ale aj skutočnosť, že konanie o správnej žalobe bolo právoplatne skončené a podanie kasačnej sťažnosti samo osebe nemá odkladný účinok. Sťažovatelia ani netvrdili, že by konajúci súd rozhodol o prípadnom odkladnom účinku kasačnej sťažnosti v zmysle § 447 ods. 1 SSP. Sťažovatelia teda majú k dispozícii právoplatné rozhodnutie krajského súdu a miera ich právnej neistoty je tak značne nižšia.

29. Sumarizujúc tieto špecifiká napadnutého konania, ústavný súd konštatuje, že dĺžka napadnutého konania v tomto štádiu nie je neprimeraná. Vzhľadom na záver o primeranosti dĺžky napadnutého konania nemožno uvažovať o prípadnom zásahu do základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

30. Ústavný súd na základe uvedeného dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým postupom najvyššieho správneho súdu v napadnutom konaní a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto uznesenia). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že zjavná neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, ktoré z hľadiska jeho druhu a povahy netrvá tak dlho, aby sa dalo uvažovať o zbytočných prietáchoch (napr. IV. ÚS 343/04, III. ÚS 59/05, I. ÚS 455/2014, IV. ÚS 418/2020).

31. Napokon ústavný súd poznamenáva, že ani dĺžka konania na kasačnom súde nemá prekročiť judikatúrou ESĽP i ústavného súdu tolerovateľnú dobu zásadne do troch rokov v závislosti od náročnosti veci (body 28 a 29) a ak by ďalší priebeh napadnutého konania signalizoval vznik prietáhov, toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej podľa § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni sťažovateľom, aby po splnení všetkých zákonných podmienok predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

32. Keďže ústavný súd odmietol podanú ústavnú sťažnosť ako celok, rozhodovanie o ďalších nárokoch sťažovateľov uvedených v petite ústavnej sťažnosti stratilo právny význam.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. februára 2022

Ladislav DUDITŠ
predseda senátu